

M
N.
S

REINE
IV.
DE

LA
G
AL

A
8
183

A
8
183

~~28=3.~~ 23=3. 52=1

51-2

13-2-3

211806412

41-3-12

3

25-163

2-25-5420

(4)

THEATRVM
REGIVM

SIVE

REGVM PORTVGALLIÆ,
BREVIS. SERIES

ET

COMPENDIOSA NARRATIO.

VARIAS ILLIVS REGNI HISTORIAS COMPLECTENS.

EODEM AVCTORE.

BRUXELLÆ,
Apud Ioannem Meerbecium. M. DC. XXVIII.

Permissu Regio.

A M P L I S S I M O

SENECA

M

ANTIPRIPENSIS

Epistola ad Lucilium

De tranquillitate animi

De brevitate vitae

De constantia

De sapientia

De fortuna

De senectute

De moribus

De rebus

De studiis

De oratione

De iudicio

De actione

17551134

AMPLISSIMO
SENATUI
ANTVERPIENSI S.

NEMINI non constat, Amplissimi viri, patriæ commodis interuendum, eiusque causa nullos labores, nulla pericula subterfugienda; imo si res ita ferat, secundum illud,

Dulce est decorum pro patria mori.

pro ea moriendum, & quouis mortis genere fatum anteuertendum. Quod egregiè de Catilina ille infert, cum ait: Catilina inter suos occubuisse repertus pulcherri-
ma morte, si sic pro patria. Laudabilior Philocles, qui pugna nauali à Lyfandro victus, nihil aduersitate fractus, lotus ac splendida amictus chlamyde primus ad ceruicem præbendam ciues suos pro patria anteceffit. Nec hic omittendum Pelopidæ dictum, Principe dignum: qui cum ad Cleombrotum è Boetia fugandum, cui calamitatem illam intulit, quæ

Portugallia.

ã 2

Leu-

EPISTOLA

Leuctrica dicebatur, proficisceretur, do-
mo egrediens vxori ad lachrymas effusa,
vt se seruaret admonenti: mulier, inquit,
non suggerendum aliud, quam patriam
& ciues seruare. Quid Augustus de Cice-
rone? dum caput eius & manus, à quo
erant multorum ciuium capita seruata, in
ipsis rostris posita cerneret: Magnus vir,
inquit, fuit & amator patriæ. Rarus amor
Codri Regis in patriam: qui Peloponen-
ses mendici habitu in prælio fefellit, vt
occisus patriam seruaret, Imperium ijs
eriperet, & oraculum eluderet, quo se
imperaturos acceperant, si hostium Re-
gem non occidissent. Addo aliud ex tot
centenis, & progredior. Nonne Æmilius
Paulus vir vsque ad supremum diem omni
officio in patriam functus, negauit se
superesse velle exercitui, sibi à Senatu ad
patriam contra dirum Annibalem tutan-
dam tradito? Quod si ita est, quis obsecro
sine scelere negauerit, patriæ citra vitæ
dispendium quauis in re esse gratifican-
dum? cùm velut communis omnium
parens iure optimo possit quæcumque
filiorum

DEDICATORIA.

filiorum officia à suis alumnis exigere. Quapropter cum vos eius urbis sitis moderatores, cui ego tanquam parenti, & debeo maximè & studeo gratificari, arbitratus sum hancce meam, quantumuis tenui caractere delineatam, Lusitaniam nullius cuiusquam aspectum confidentiùs subire posse quam vestrum. Credibile enim non est amplissimæ Nationis (quæ in amplissima Vrbe, Amplissimi Senatus priuilegijs munita & condecorata habitationis locum elegit) Regum stirpem sibi oblatam ægrè laturos, & non potiùs gratam habituros. Nihil enim Principum factis delectabilius, quod præ cæteris maximam admirationem pariatur: cum generosus animus hoc habeat, vt arduis & honestis ad ardua & honesta feratur, nec excelsi pectoris & ingenij virum humilia aut sordida capiant, sed heroicis & illustribus continuo oblectetur, & voluptate, quæ ex gloriosa Principum memoria, in multa sæcula propagata & immortalitate donata, percipitur, recreetur. Vndè iure optimo omnium

Portugallia. ã 3 rerum

ÈPIST. DEDICAT.

rerum series, quibus hominis felicitas petitur, historiæ tribuenda est. Hæc me potissimum causa impulit, vt hoc leuidense vestro nomine munirem, & Zoylorum flatibus opponerem; vt vestro fauonio in publicum delatum, audaciùs se proderet. Quod velim Amplitudines V. V. acceptum habere, & inter suos admittere

I. B. LAMBERTINVM.

CATA.

PORTVGALLIÆ REGVM
Catalogus.

1. Henricus Bisuntinus.
2. Alfonsus.
3. Sanctius.
4. Alfonsus secundus.
5. Sanctius secundus.
6. Alfonsus tertius.
7. Dionysius.
8. Alfonsus quartus.
9. Petrus.
10. Ferdinandus.
11. Ioannes Nothus.
12. Eduardus.
13. Alfonsus quintus.
14. Ioannes secundus.
15. Emmanuel.
16. Ioannes tertius.
17. Sebastianus.
18. Henricus Cardinalis.
19. Philippus Austrius.
20. Philippus Austrius.
21. Philippus Austrius. Cuius regnum Devs Max.
quam diutissimè dignetur conseruare.

THEA

1

THEATRI REGI PORTVGALLIA.

VSITANIA tertia Hispaniæ pars, Regio nobilissima amœnissimaque. Huius latus australe Tagus cingit, ab occasu verò & Septentrione Oceanus, ab aurora Carpetani, Vetiones, Vaccei, quæ Castellæ & confinim regionum sunt populi. Dictam volūt à quodam Luso Liberi patris filio, siue à Luso, qui fuit vnus de primis Hispaniæ Regibus. Diuiditur à quibusdã in Transtaganam, Cistaganam, & Interamnem. Transtagana Bæticæ partē carpit, eam scilicet, quæ ab Ana fluuio ad Regni limites porrigitur. Interamnem vocāt, quæ est inter Durium & Minium fluuios. Lusitaniam hodie Portugalliam, à Gallis sic dictam appellāt. Alij Portugalliam prouinciam Lusitaniam volunt, & Regni caput, vbi ciuitas est insignis & memorabilis Vlixbona, siue Vlyssæa ab Vlyssæ condita, vel ab eius erroribus sic nominata. Vrbs maxima est & opulētissima, portu maris & Tagi fluminis ostio diues. Salacia quoque teste Plinio dicta fuit, & Iulia felicitas,

Portugallia.

a

citas,

T H E A T R V M

2
 cum Aragonia & Castella occupatur, quibus tandem per Garfiam Ximenium, qui se in montana receperat, eiusque successores, magna Barbarorum elade & cede, eripitur. Tum Ducibus cum Aragonia, vt in precedenti descriptione dictum est, subfuit, vsque ad Ennicum Aristam quem primum Regem vinctum & coronatum volunt, cuius posteros simul cum Aragonia Reges agnouit, ad vsque tempus, quo Sanctius Maior Nauarrae, Aragoniae, & primus Castellae Rex, Hispaniaeque Imperator filijs suis Imperium diuideret, Castella cum Legione Ferdinando, Ramiro Aragonia, Sanctio Vasconia, & Garfiae Nauarra relictis: à quo Garfia Nauarrae Regum catalogum, vt qui primus in ea sola solus regnauit, inchoandum iudicauimus:

Rex 1. Garfias igitur patris sui Sanctij Maioris testamento Nauarrae Rex factus, anno à CHRISTI natali millesimo, decimo octauo, siue, vt alij, trigesimo quinto, in ea regnare coepit. Verum inexhausta dominandi cupiditas, & inextincta habendi sitis rupta pace fratres ad arma compulit. Primi dissidij & bellorum causa ciuitas quaedam erat, vulgò Calagorra dicta, quam quisque fratrum suo subesse dominio ex testamento patris assererat. Res tandem duello, vt sanguini parceretur, committitur, Regibus hinc inde pugilem nominantibus; verum pugnae exitus Ferdinando Castellae Regi urbem litigiosam dedit. Quibus Garfias non contentus, fratri Ferdinando (à quo

quo captus, eo ferè modo, quo ipse Ferdinandum ad se infirmum venientem vinculis detinere decreuerat, sed postea dimissus fuerat) bellum infert, in Castellam armata manu irrumpens. Sed huic Ferdinandus obuiam & ipse cum exercitu profectus est; armis vtriusque concurritur, quo conflictu, omnibus suis vel fugatis, vel cæsis, Garfias occubuit, filium relinquens

Sanctium Nauarræ heredem. Huic Sanctio frater Rex eius Raymundus, homo peruersus & sceleratus, seditionibus primùm plurimis concitatis, nouis rebus studens regnum auferre mirè cupiebat: vndè loca aliqua, quæ ad fratrem Regem spectabant, fortissima occupans, ea præsidijs suis firmabat. Cuius tanti mali exordio Sanctius maturè occurrendum iudicans, fratrem vt rebellem, & publicæ pacis perturbatorem Regno expulit. Hunc tamen Raimundus cautè circumuentum miserè trucidauit, eiusdem filios, quibus tanquam immanissimus fraticida idem intēdebat, armis prosequens. Verùm hi ad Alfonso Castellæ Regem cōfugientes (sicut & Ramirus fratrum primogenitus ad Rodericum Viuarium se receperat) mortis periculum euasere. Qua de causa Nauarræ Proceres Sanctiū Aragoniæ Regem, missis legatis, contra Tyrannū ad se vocant, qui statim suis copijs Nauarram, qua Aragoniam attingit (sicut & Rex Castellæ, qua Castellæ Navarra coniungitur) ingressus, breui loca omnia recuperat,

Nauarra.

A 2

tyran-

& Portugalliam cum solita recognitione, Regi Hispaniæ debita, possideret) poni, totque clarissimorum Regum, qui post eum tanta cum gloria in Portugallia regnarunt, antesignanus meritò vocandus multis visus est. Ex vxore Tarasia filium

Alfonsum heredem reliquit noui Comitatus, quem Rex Castellæ primum Portugalliæ Ducem creauit. Quo titulo vsus fuit annos viginti septem, vsque ad memorabilem illam pugnam, quam in Orichienfi agro contra Ifimarium, & alios quatuor Saracenorum Reges conseruit. Quod prælium commissurus Rex ab exercitu salutatus est. Indignum enim videbatur aliū, quam Regem aduersus tot Reges pugnam inire. Qua pugna quinque illis Regibus, cum quasi inaudita & incredibili Barbarorum clade, superatis, quinque scutorum insigne, facti monumentum posteris reliquit. Vlyssiponam primus à Mauris recepit aliasque ciuitates, plurimaque loca à Barbaris recuperauit. Primus semper in prælio & inuictus, tantaque dextræ pollebat fortitudine, vt nemo ab eo tactus leuiter vulneratus euaderet. Nec solum strenuus miles, verum Christianæ Religionis erat obseruantissimus, vnde pietatis studio incumbens, templa quamplurima extruxit, alia à Mauris destructa pristino nitore restituit. Præfuit summa cum laudè Portugalliæ populo annis septuaginta & tribus, post quos piè, vt vixerat, obiit,

Sanctium

Sanctium filium heredem relinquens. Hic Sanctius multis rebus aduersus Mauros præclare gestis celebratur, quibus cum numerosissima Danorum, Frisonum, & Hollandorum classe, qui in Palæstinam ad bellum Turcicum vela dabant, ac in portum Vlisipponæ appulerant, bellum acriter intulit, ac ciuitates & multa loca vi armorum ademit, sibi ea reseruans, auxiliariis verò Hollandorum copijs spolia cedens. Regnavit annis viginti septem, ac moriens filium

Alfonsum secundum in Regno reliquit. Fuit hic Alfonsus in fratres & sorores animo non satis æquo, quos hæreditaria parte Regni, à patre testamēto relicta excludere tentabat: verum summi Pontificis minis, qui excommunicationem parabat, ni desisteret, Regisque Legionis sororij sui per Tharasiam vxorem, eiusdem Alfonsi sororem, cum exercitu aduentantis metu territus, bello ijs inferendo abstinuit. Quæ tandem arma, saniori mente & consilio in Mauros conuertit, quibus (Hollandorum & Frisonum classe, qui in terrâ sanctam vela rursus dabant) suis nauibus adiuncta Salaciam ciuitatem, quæ & Vlixpona dicitur, quamque Mauri rursus occupauerant, ademit, non sine Lusitanorum militum summa laude, quorum opera in Salaciæ ciuitatis expugnatione plurimum valuit. Obijt Alfonsus anno Regni sui duodecimo, cui filius

Sanctius successit, cognomēto Capela hoc nomine
Portugallia.

secundus. Parum idoneus regiae coronae, & scepro, ad monasticam vitam magis natus & quietem, quam ut Regnum administraret, populosque regeret. Qua de causa Papa-Innocentius quartus (apud quem Sanctius delatus fuit, quod animo esset nimis remisso in Regni administratione) Alfonso Comitem Bononiensem Sanctij fratrem Portugalliae Vicarium declaravit, & successorem, si prole Sanctius careret, manente tamen titulo Regis penes Sanctium, quem anno vigesimo secundo, ex quo regnare coeperat, cum vita reliquit. Unde frater eius

Alfonso ex administratore Portugalliae Rex creatur, illius nominis tertius. Hic Regni sui initio Machtildam uxorem Dommartini Comitis filiam, Philippi Crispi, Philippi Augusti Franciae Regis filij viduam, quod prolis concipiendae nulla spes superesset, repudiavit: ac Beatricem Alfonso decimi Castellae Regis filiam naturalem iuuentulam, prolis admodum cupidus, & successoris, ad motus, quos praeviderat, evitandos, uxorem duxit, cum qua Algerbium Regnum, quod Mauri occupabant, in dotem habuit, & Portugalliam, quae Reges Castellae superiores, ut patronos, agnoscebat, iisque ex foedere adstringebatur, liberam obtinuit. Dotem, quam a socero cum uxore acceperat, eiusdem soceri sui auxilio a Mauris recuperavit, Regnumque Algerbiorum Barbara peste purgatum, paterno Regno adiunxit, titulum & arma ad posteros remisit.

REGIVM.

remisit. Princeps fuit omnis bellicæ gloriæ laudè dignissimus, Barbaris viuens acriter bella intulit, quibus, vt dictum est, totum Algerbiorum Regnum ademit, eosque in extremam Hispaniæ partem fugere coëgit. Regnavit annos triginta tres, post quos feliciter obiit, filium

Dionysium Regem relinquens, qui à patèrnarum virtutum semita minimè declinans, cunctos in sui amorem rapuit. Tribus virtutibus potissimùm claruit, iustitia, liberalitate, & veritate, vndè ab omnibus sui sæculi Principibus mirè colebatur. Itinera prædonibus & sceleratis hominibus valdè infesta proficiscentibus secura reddidit, ita vt non magis periculosum foret de nocte, ac de die iter habere. Nobilium potentiam, qua pauperes opprimebant, magnamque insolentiam audaciamque sua auctoritate repressit. Multa præterea Regiæ magnanimitatis & indolis exempla præbuit, vndè dignus habitus fuit, qui Iudex eligeretur, vt de Ferdinando Castellano Sanctij quarti filio, Alfonsi decimi Castellæ Regum nepote; & Alfonso de la Cerda, Ferdinandi de la Cerda filio, Alfonsi decimi Castellæ Regis quoque nepote, sententiam ferret. Asserebat hic Alfonsus Castellam ad se spectare, quod Ferdinandi de la Cerda Alfonsi decimi Castellæ Regis filij primogeniti filius esset, cum Ferdinandus Castellanus à Sanctio eiusdem Alfonsi decimi filio secundo loco nato proveniret. Quod tanta cum sapientia,

Portugallia.a 4iustitia

iustitia & dexteritate fecit, vt vnicuique satisfactum foret, manente Ferdinando cum titulo regio, Alfonso verò assignata pro se posterisque suis magna Regni parte. Milites IESV CHRISTI sub Ordine Cisterciensi apud oppidum Tomarium Lusitaniæ sub Magistro, & Conimbricensem academiam instituit. Omnium scientiarum amantissimus fuit, & Christianæ Religionis assertor maximus. Quatuor & quadraginta Portugalliæ oppida, partim instauravit, partim à fundamētis extruxit. Militaris disciplinæ obseruatissimus, ita vt milites bellorum tēporibus, si agricolis nocuisent, quos Reipub. neruos appellabat, seuerè castigaret. Regnavit annos quadraginta & sex, ac moriens filium

Alfonsum quartum post se Portugalliæ & Algerbiorum Regem reliquit, ex vxore Isabella Petri Aragonum Regis filia procreatum. Hic ob morum austeritatem & rigorem Ferox dictus fuit. Magnas cum Alfonso vndecimo Castellæ Rege genero suo per Mariam filiam, cuius ipse per Constantiam sororem auunculus erat, contentiones habuit: quod Alfonso vxorem, quæ Portugalliæ Regis filia erat sperneret, neque maritali amore, regaliq̄e honore prosequeretur, concubinarum illecebris planè demersus. Interfuit tamen memorabili illi prælio cum eodem Alfonso genero suo, & hoste, quod gestum est contra Almo-hasēnū Marochiorum, & de Benamarin Regem, atque alios quatuor Reges, de quo prælio in prima huius libri

bri parte, in vita Alfonſi vndecimi dictum eſt. Crude-
litate fuit notatus, quod Agnetam Petri filij ſui vxo-
rem, ex qua etiam filij ſupererant, cuiuſdam Petri Cœ-
lij, & Aluari Gonſalui prauo conſilio ſeductus, interfi-
ci mandarit, de reliquo Rex inſignis, & prudens. Re-
gnauit annos triginta & duos, filius

Petrus mortuo patri ſuperfuit. Qui & ipſe crudeli-
tatis nota fuit infamatus, non quod in innocentes
ſæuierit, verùm quod nocentes acerbius, quam delicta
exigebant, puniri mandaret, & ab ordinario admini-
ſtrandæ iuſtiæ tramite deſlecteret. Certè abſque vlla
perſonarum exceptione & differentia Eccleſiaſticos,
ſæculares, diuites, & pauperes, nobiles, & ignobiles,
alioſque cuiuſcumque ſtatus & conditionis, morte
condemnabat, ſi morte dignum quid commiſſent.
Imò tam acrem eum Iuſtiæ vindicem commemo-
rant, vt nonnullos ipſemet ſua manu caſtigaret. Cùm
Eccleſiaſticus quidam Sacerdos ſcelerum cauſa ex
Regis mandato ad mortem duceretur, Regem in-
competentem iudicem eſſe clamabat, ad quem Rex;
Ad competentem inquit iudicem D E V M te tranſ-
mitto, à quo malorum operum præmium cōdignum
accipies. Hic tamen tantus in caſtigando rigor in ma-
los ſe ſolùm extendebat; bonos enim & quos vtiles
Reipub. agnoſcebat, tanto honore & fauore proſeque-
batur, vt Regem quo die nulli bono benefecerit, Re-
gio nomine indignum diceret. Agnetam, quam à pa-
tre

tre consilio Petri Cœlij & Aluari Gonsalui interfectam superius dictum fuit, veram & legitimam vxorem fuisse confessus est. Vndè tanti sceleris auctores crudelissimę mortis genere affecit. Ambos enim iussit igne cremari, corde prius vni per partem anteriorem extracto, alteri verò per partem posteriorem. Mauris quoque bellum intulit, à quibus etiam non paucas victorias obtinuit, & spolia. Denique anno Regni vndecimo fati concessit. Vndè

Ferdinandus filius Regni gubernacula suscepit. Hic statim Eleonoram Martini Alfonsi Tellij filiam Laurentio Cugna nobilissimo Equiti collocatam, cui & liberos peperat (quod sanguinis gradu propinqui essent, vndè matrimonium dissolui posse assererat) vxorem duxit, eam marito suo auferens inuito. Qui potentiam Regis Ferdinandi metuens, in Castellam se subduxit, diuortium hoc violentum impedire non valens. Erat hæc Eleonora pulcherrima iuuenula, forma corporis conspicua, & facie venusta, sermonis quoque elegantia commendata: quam in Beatricis sororis suæ palatio conspectam adamauit, statimque cunctis Regni Proceribus reclamantibus, vxorem duxit, ex qua postea Beatricem filiam procreauit, quæ Ioannis primi Castellæ Regis, vxor fuit. Nunciata hoc tempore morte Petri Castellæ Regis ab Henrico fratre iustè occisi, Ferdinandus Castellam inuadere summè cupiebat, exhortatione præcipuè multorum Hispanorum

panorum accensus, qui magis nouis rebus studebant, quam vt Regis Petri mortem vindicarent. Expeditio hæc iusta successio vocabatur, quod nempè Ferdinandus Regem Petrum sanguinis propinquitate attingeret, atque hoc nomine rei indignitatem excusabat. Vndè Ferdinandus, vt qui iuuenis acer erat & regnandi cupidus, animoque parumper elatus, thesauroque ingentis pretij à patre relicto abundans, Castellam infesto agmine ingreditur, tam opportunam opulentissimi Regni acquirendi occasionem leuiter perire non permittens. Verùm nihil eorum, quæ conceperat, egit, ordine suo militari ab Anglis (quorum non exiguum numerum in castris habebat) perturbato. Quare Ferdinandus magnam exercitus sui diminutionem passus, in Portugalliam reuertitur, in qua anno quinto decimo, quo regnare cœperat, obiit. Quo mortuo Regni habenæ penes Reginam viduam erant, quæ cuncta ex cuiusdam Comitis Ioannis Anderij consilio & voluntate administrabat, non sine sinistris ob præteritos amores suæ pudicitiaë rumoribus, & obloquijs. Verùm hæc Comitis nimia auctoritas, & summis & infimis grauissima erat, vndè Ioannem Regis Petri filium illegitimum, predicti Ferdinandi fratrem, incitant, vt ipse coronam accipiat, pestemque tam immanem, Comitem scilicet, è Regno & viuis tollat: sese nihil magis exoptare clamantes, quam Ioannam in folio Regio conspiceret, scelerato Comite sublato, cuius quoque maleficio & opera contigisse addebant, quod

quod Ioannes à fratre Ferdinando carcere diutissimè detentus fuerat, quem etiam Regina, eiusdem Comitum consilio, morte affici mandarat, scripta ad Martinum Alfonsum Melium nobilem virum qui carceribus præerat, epistola, quam propria Regis manu exaratam fingeant. Verùm Martini Alfonsi vigilantia & fide, qui litteras fictas animaduertebat, Ioannes à nece præseruaretur. Eiusmodi ergo popularibus exhortationibus, quibus etiam Nobilitas fauebat, Ioannes animatus, tam opulentum Regnum se iustè acquirere posse sperans, & nobilium & ignobilium comitatu palatium petit, ac Comitem ibidem inuētum, vt proditorem Regniq̄ue oppressorem, occidit. Post cuius cædem ab omnibus, qui aderant, publicæ libertatis vindex proclamatus fuit. Quibus territa Regina sibi timens, quod & ipsa tot scelerum impiè commissorum particeps esset, clam fuga se subduxit. Nondum his peractis Ioannes Rex erat; foedere enim fuerat sancitum inter Ferdinandum mortuum, & Ioannem Castellæ Regem, consentientibus hinc inde Regni Primatibus, vt Portugallia à proprijs Gubernatoribus, qui Lusitani essent, administraretur, quorum quoque nomine moneta cuderetur, insignibusq̄ue signaretur: donec ex Ioanne Castellæ Rege & Beatrice Ferdinandi filia hæres nasceretur. Verùm Castellæ Rex, spretis facti foederis conditionibus, Portugalliam ingreditur armatus, urbemq̄ue Vlixbonam Regni metropolim obsidet. Quibus Lusitani commoti, rem armis agendam

dam decernunt: quare Ioannem copijs, quas paratas habebat, cum summa Imperij, vt Ducem, præesse mandant. Qui tanta prudentia, rei que militaris experientia exercitum ducebat, vt hostis nihil aduersus urbem moliri posset, qui breui post, quod pestis in castris sæuiret, in Castellam multis è suis amissis reuertitur. Vix vrbs obsidione soluta erat, cum Curias generales (ipsorū hoc nomen est) indicunt Lusitani, vt de modo in posterum gubernandi agerent. Conimbriæ Ecclesiastici, & sæculares Principes conuenerant, à quibus

Ioannes (quod magnam omnis virtutis & regiæ munificentie spem dederat) post longas & varias partium, modo in hunc, modo in alium inclinantium, disceptationes, ex Magistro militie Ordinis Cisterciensis de Auijs, auxilio præcipuè Nonij Aluari Pereira, Portugallie Rex declaratur, id que cum omnium subditorum gaudio, publicoq; acclamantium, electionemq; laudantium plausu & lætitia. Quibus à Castellano auditis, quod Portugallia iure vxoris Beatricis ad se spectaret, rursus Vlissiponam obsidet, cætera in potestatem facile redigi posse iudicans, si Regni Metropolis pro se staret. Verum nouus Rex Ioannes cum Nonio Aluaro Pereira, qui Regni Comestabilis à Ioanne creatus erat, tam acriter hostes inuadit, vt inexpectato hoc assultu territi, cuncti fuga salutem quærent, in quibus Rex ipse Castellæ febre eo tempore grauatus. Qui Hispali postmodum commoratus, dies ibidem,

Portugallia. b turba-

turbatus animo, summa cum tristitia ducebat, quod ab inimico, quem parui fecerat fugatus & castris exutus fuisset: mirum tamen, cum Princeps tam magnanimus esset, quod bellicam hanc fortunam constantiori animo non ferret. Post hanc victoriam ea Portugallia pars, quæ Castellano adhæserat, eiusque causam probauerat, ad Ioannem obtenta venia redijt, vnde ab hac parte pacem habuit, inito cum Castellani successoribus fœdere. His igitur feliciter ad finem perductis, animum ad bellum infidelibus inferendum conuertit: ac primum ingenti classe, quæ in portu parata stabat, se contra Hollandiæ Comitem, cui infensus erat, proficisci fingens in Mauretanium traiecit Tigetanam, in qua Septam ciuitatem opulentissimam omniq; armorum genere instructam & munitam, Mauris improuiso suo aduentu cōsternatis, eodem ferè die, quo appulerat, occupauit. Alias deinde magnas & præclaras victorias ibidem obtinuit. Tandem in Portugalliam reuersus, tanta cum laude & gloria Regnum administrauit, vt exinde Ioannes Rex, bonæ memoriæ dictus sit. Nec solùm in militari scientia excelluit, verùm Religionis Christianæ maximus propagator, item magnanimitate & liberalitate præstantissimus habitus est. A clementia quoque mirè commendatur, qua nõnullis, qui in se conspirauerant, pepercit, quibus non solùm errores remisit, verùm & donis eos, honorũq; titulis honestauit; ijs medijs efficiēs vt à peruersis eque & bonis diligeretur. Rexit sapiētissimus Princeps Portugalliam

liam annos quinquaginta, post quos fatis concedens, filium Eduardum habuit opulentissimi Regni hæredem & successorem, filios quoque Petrum Portugalliae Infantem, Ferdinandum virum sanctitate præclarum, Joannem Regem Cypri vxoris causa designatum, tum Antiochiæ Principem, & Henricum, qui in Atlantico mari primus nouas reperit insulas. Amplificandi siquidem Regni paterni desiderio, quod angustioribus limitibus conscribi videbat, quam vt tanti tamque inuicti animi Principes caperet: in hac Insulas nouos primus induxit colonos ex Lusitania. Tot inter filios fratres, filiam quoque legimus, Leonoram, quæ nupsit Petro Aragonum Regi.

Eduardus igitur Ioannis filius maior natu, post patris obitum rerum in Lusitania potitur. Hic animi dotibus, regijq; planè virtutibus patri non inferior fuit. Equorum domitor intrepidus & indefessus. Eloquentiæ studio tam addictus, vt libros componeret, quorū vnum serenissimæ Leonoræ (quam & alij Isabellam vocant) Ferdinandi eius nominis primi Aragonum Regis filie, coniugi suæ dedicauit, qui fidelis Consiliarij titulo insignitur. Exstāt quoq; fragmēta, in quibus eodē Auctore de Iustitia fusè tractatur. Materia sanè, quæ Reges decet, cū ipsi præcipuè sint Iustitiæ Moderatores & Rectores. Sæpè repetebat illud, quod aliundè didicerat: Respub. tū demū felices esse, in quibus Philosophi Reges forent, aut Reges philosopharētur. Neq; verò sua

Portugallia.

b 2

Eduar-

Eduardo Philosophia inutilis fuit, præsertim cui comes iret eloquentia : hinc enim factum, vt cunctos suam semper in sententiam traheret, cum de Reipub. commodo & vtilitate ageretur. Christianis quoq; moribus irreprehensibilis audijt, & Catholicę fidei propugnator acerrimus. In Regijs expensis parcus, ne, vt ipse dicebat, Regij sumptus Rempub. in necessitatem adducerent. Denique nihil huic Principi, quod homo mortalis exoptare posset, deerat, nisi quod DEI nutu non vna eum calamitas exercuerat. Duo Regni eius mala maxima numerantur, vnum quidem infana pestilentia vis, quæ per annos quinque continuos, quibus rexit, urbem Regiam habitatoribus penè vacuam reddidit. Deinde Ferdinandi fratris vnice cari perplexum infortunium : nam in Mauritania à Saracenis captus detinebatur, quem nullo pretio ab iisdem redimere poterat, nisi Septe ciuitatis redditione, quã pater, vt Hispania valdè infestam, expugnauerat. Qua ratione nouis semper sollicitudinibus Rex torquebatur, cui graue erat, ciuitatem tam opportuno loco sitam, quo Hispania noceat, hostibus reddere, vel fratre misera seruitute in Africa detento carere. Mors tamen hanc Regi animi egritudinem abstulit, quæ Ferdinando contigit, antequam ad fratrem reuerteretur. Eduardus primus omnium Portugallia Regum filium primogenitum Principem appellari mandauit. Tandem Eduardus in extremam Regni sui partem, pestem fugiens, profectus, grauissima infirmitate vexatus obijt,

objit, relicto Alfonso filio successore (Ferdinandus enim primogenitus ante patrem fati concesserat) & filiabus Leonora, quæ nupsit Frederico Cæsari, Maximiliani postea Imperatoris matre, & Ioanna, quæ Henrici quarti Castellæ Regis vxor fuit.

Alfonfus itaque sex annorum puer huius nominis quintus, post patris Eduardi fatum Rex est. Verû Regina vidua filij tutelam gerebat, quæ res Petro Alfonso patruo, propter varias, quas cum Regina habebat altercationes, summè displicuit. Huius odij causam & initium in hoc referunt: quod Petrus Iacobi Vrgelli Comitis soceri sui (qui cum Ferdinando Castellano Regina Leonoræ patre pro Regno Aragoniæ concurrerat) causam amplexus, eiusdem partes secutus fuerat. (nec impedire potuerat quo minùs Iacobus, cui Ferdinandus nouem virtute probatissimorum virorum, quibus eligendi Regem potestas ab Aragonibus, Valentinis, & Barcinonensibus commissa erat, tententis prælatus fuerat) Ferdinando rebellis factus, captus & omnibus bonis mulctatus, custodibus adhibitis, in Castellam mitteretur: vndè mox in Xatinæ Castellum, perpetuo carcere damnatus, detrusus est: vbi infelix insueti carceris impatiens breui tempore vitam finiuit. Tantùm igitur amici Principis infortunium Petri animum non à Ferdinando tantùm, sed ab eius quoque filia auertisse volunt. Alij hanc odij causam inter Reginam &

ib. Portugallia.

b 3

Petrum

Petrum referunt. Quod Petrus fratrum Alfonſi pueri patruorum maior eſſet, ad quem tutela Regis Regni-
 que gubernacula ſpectarent, potiùs quam ad Regi-
 nam, quæ tam amplo Regno regundo non ſufficeret.
 Præterea quod eos in conſilium adhibebat, qui Infanti
 Petro inimiciſſimi erant, partesque ſemper aduerſas
 ſequabantur. Pro Petro ſtabant omnes ferè totius Re-
 gni Magnates, à quibus ob raras animi dotes mirè co-
 lebatur. Hi Petro pueri Regis curam Regni que admi-
 niſtrationem etiam inuito deferebant, Regina matre
 omni publicarum rerum cognitione & regimine pri-
 uata. Petrus igitur Regni adminiſtrator factus, cuncta
 ex ſumma æquitate, & iuſtitia, pace, & quiete, cum
 omnium laude regebat, donec Rex per ætatem Regno
 maturus, Principatum aſſumeret. Debuerat certè Pe-
 trus pro opera fideliter nauata, meritis ſuis condigno
 præmio non caruiſſe, præſertim apud eum Regem,
 quem gemino vinculo ſibi deuinctiſſimum haberet,
 & nepotem & generum. Eum tamen falſis calumnia-
 rum criminationibus oppreſſum imprudens Rex, non
 ſine nota ingratiſtudinis, aula, ſimul & Regno expulit:
 immò eundem poſtea cum fideliffimorum comitatu,
 vt innocentiam ſuam probaret, ad ſe venientem cum
 omnibus, qui ei aderant, crudeliſſimè occidit. Erat
 alioquin hic Alfonſus magni animi Princeps, bello
 magis quam paci deditus. Vndè in Africam cum ſuis
 trajiciens, tantam ibidem victoriam eſt conſecutus,
 tot vrbes expugnauit, totque Maurorum millia bello
 cecidit,

cecidit, vt Africani nomen primus omnium Regum obtinuerit: quorum merito ferè omnium maximus dici poterat, nisi inauspicatum coniugium, ob bella, quæ inde secuta sunt, postrema Regni eius tempora perturbasset. Cōtraxerat illud cum Isabella nepte sua, quæ Henrici quarti Castellæ Regis ex Ioanna sorore sua, vulgò filia credebatur, quam proinde æquum esset in Castellam Henrico patri succedere. Interea Henrici soror Isabella, suasu quorundam Principum, clam, vt aiunt, fratre, à Ferdinando Ioannis Aragoniæ Regis filio, in vxorem ducitur: ipsa quoque non desperans fratri succedere. Nam rumor erat Isabellam Lusitani vxorem, quæ filia Henrici putabatur, à matre fuisse suppositam: quum satis constaret Henricum genitalibus esse debilem, neque per naturam patrem fieri potuisse. Hinc motus, hinc bella, Alfonsus enim, vt qui se Henrici Regis Castellæ filiam vxorem habere protestaretur, Ferdinando pro Regno Castellæ bellum mouit, quod hinc & inde multorum malorum causa extitit. Sed Alfonsus à Ferdinando superatus, tantū dolore concepit, vt ex animi egritudine vitam cum morte mutarit, anno Regni quadragesimo tertio. Vndè

Ioannes cognomine secundus, Alfonsi filius Rex est. Huius filius Alfonsus magnum fortunæ instabilitatis rerumque mundanarum mutationis exemplum fuit. Cum enim Isabellam Catholicorum Regum Ferdinandi & Isabellæ filiam vxorem duxisset (quæ

Portugallia.

b 4

nuptiæ

nuptiæ omnis generis spectaculis diuersisq̃ue vario-
rum apparatusum ludis celebratæ sunt) lapsu curren-
tis equi ad Tagi ripas infœliciter est extinctus. Fuit
Ioannes animo intrepidus, sed paulo seucior. Sæpè
dicere solebat (quod & regnandi quoque ratione
secutus est) cum regijs titulis & nomine profus
indignum esse, qui Rempub. ex aliorum voluntate
& iudicio administraret. Vndè Anglus quidam
Princeps, qui diu in Ioannis aula negotiorum causa
moratus fuerat, domum reuersus, à Rege suo interro-
gatus, quid noui & præclari in Portugalliæ aula vi-
disset: Hominem, inquit, dominantem, cui nemo
mortalium imperet. Huic potissimum Ioanni primæ
nauigationis ad Indos gloria debetur, qui maximis
expensis, primus omnium Europæorum Regum, clas-
sem ad Æthiopas misit, omnibusq̃ue Africæ littori-
bus superatis, atque adeo ipso bonæ spei promontorio,
omnium totius Orbis maximo, Orientalem Asiæ par-
tem continuis nauigationibus detexit, per nouos &
incognitos maris tractus, ad inaccessos antea populos
penetrans, inito cum Æthiopum Rege fœdere. Ve-
rùm cum maiorem classem parat, quam vlteriùs ad
nouos populos detegendos nouasq̃ue Gentes, instru-
ctissimis Lusitanorum armis domandas, progredi
mandarat, morbi incommodis fractus, post paucos
dies excessit è viuis, materiam immortalis gloriæ alijs
relinquens. Princeps fuit magnanimus, sed nobilita-
tem dicitur habuisse parum propitiam. Rexit annos
quatuor

quatuor & decem. Huius etiam ad multos annos post mortem corpus integrum fuisse affirmant, qui viderunt in Monasterio Victoriensi, quod vulgò Batalha dicitur. Excessit sine liberis, vnde

Emmanuel Eduardi Regis ex filio Ferdinando nepos, regia prole genitus, Regi Ioanni secundo arctissimo cognationis vinculo coniunctus, Portugalliæ Rex creatur. Vxorem duxit Isabellam Regum Catholicorum filiam, viduatam per Alfonsi Ioannis secundi filij mortem, cuius causa Rex quoque Castellæ fuit designatus: quæ cum Cæsaraugustæ Michaellem filium peperisset, postea magno dolore partus obiit. Eius item filius Michael Granatæ in viuis esse desijt. Vnde Hispaniæ Monarchia ad Philippū Magnum, Belgarū Principem, per Ioannam vxorem, quæ & ipsa Catholicorum Regum filia erat, deuenit. Cæterum Catholici Reges, ad retinendam Emmanuelis affinitatem, ei Mariam alteram filiam in matrimonium dederunt. Hæc Ioannem peperit, post patrem Portugalliæ Regem, eius nominis tertium, & inter alios in lucem edidit Henricum Cardinalem, qui post Sebastianum regnavit senex. Filias item duas Isabellam, quæ Carolo quinto Imperatori nupsit, Philippi secundi matrem: item Beatricem Sabaudia Ducis postmodum vxorem. Duxit quoque Emmanuel tertijs nuptijs Heleonoram, Philippi primi filiam, quam viduam reliquit moriens. Fuit Emmanuel Princeps sanè inter ceteros sui sæculi

felicissimus : nam præter suam & omnium aliorum
 opinionem regale Portugalliæ diadema adeptus est,
 cum multi & sanguine & ætate proximiores eum præ-
 cederent, quos mors abstulerat. Castellæ quoque Rex
 designatus, à Castellanis mirè colebatur, quorum Pri-
 mates in amoris & benevolentiaë tesseram ad Emma-
 nuelis aulam sese conferebant, & ad tempus mora-
 bantur. Orientem, à Ioanne secundo in Europæorum
 cognitionem adductum, ipse totum aperuit, plurima-
 que, quæ de illis partibus, vt fabulæ narrabantur, & sub
 omnium dubia fide versabantur, vera esse docuit.
 Magnam Æthiopiæ, Persidis, & Indiaë partem suo
 Imperio subiecit. Malacam quoque urbem maximam
 & Insulas Moluccas deuicit, aliasque in Oceano spar-
 sas, è quibus inexhaustos diuitiarum thesauros in Eu-
 ropam asportauit, his potentiam suam Asiaë & Africaë
 Regibus formidabilem reddens. Babyloniorum siue
 Ægyptiorum classem, ad Legatos suos opprimendos
 aduentantem, in Oceano disiecit : Africaë Reges ad
 annum tributum persoluendum coëgit. Azamoram
 Mauritaniaë urbem vi expugnauit, & alias, quarum
 nonnullas militibus deripiendas concessit, alias fun-
 ditus euertit : Nec solùm bellis vbique gerendis in-
 cumbebat, verùm pietati, & Catholicaë Religionis
 augmento studebat, vndè multi Iudæi, qui sedes in
 Portugallia fixerant, eius exemplo moti, sacri Baptif-
 matis fontè renati, fidem Christianam amplecteban-
 tur. Mauros omnes, qui post Hispaniæ recuperationem

in

in Portugallia manserant, nec fidem nostram sequi volebant, Regno suo expulit. Tempa & Ecclesias in Portugallia, Africa, Æthiopia, & India ædificauit quamplurimas, & dotauit: Catholicam Fidem hoc modo miris vbique proferens incrementis. Tantæ item Religionis, pietatis & clementiæ fuit, vt dum viueret, aurea ætas à Lusitanis diceretur. Tandem anno Regni vigesimo sexto sanctissimè, vt vixerat, obiit, Ioannem filium Regem relinquens.

Ioannes igitur tertius Emmanuelis filius post patris mortem Rex factus, in omnibus se patri parem ostendit: bella enim foris per Legatos Barbaris mouit; domi pietatem coluit, quietis & tranquillitatis Regni studiosissimus, Religionis Monasticæ instaurator, studiorum & bonarum artium fautor benignissimus. Patres Societatis IESV, qui tum suæ congregationis, cum certo futuræ pietatis signo, principium dabant, in Regnum vocatos admisit, impensè fouit, collegia ijs & scholas insignes exstruxit. Academiam Vlixbona Conimbricam transtulit, ibidem ante annos multos à Dionysio Rege ordinatam. Denique post præclara opera, & domi, & foris edita, vitam cum morte mutauit, anno Regni trigesimo sexto. Post cuius fatum, Regina vidua Catharina rerum curam suscepit, Sebastiano posthumo, suo per Ioannem filium præmortuum nepote, ex Ioanna Caroli Quinti Cæsaris filia genito, Regno nondum maturo. Verùm eadem, quod pietati
addicta

addicta foret, publica긗ue Regni negotia virilem administrationem requirerent, in eo Magnatum & Principum Regni consilium secuta, Henrico Cardinali Ioannis Mariti sui fratri rerum summam commendauit. Qui Regnum postea cum omni fidelitatis cura præseruatum integrum nepoti restituit.

Sebastianus ergo anno ætatis quarto decimo Portugalliam administrare cœpit: ac statim in Regni sui exordio magnum bellicæ virtutis specimen de se præbebat, secus quam Auus fecerat. Ille enim suos ad studia & bonas litteras, dum viueret, exhortabatur continuo, hic ad arma & exercitia militaria suorum animos accendebat: ita ut ij, qui militiæ nomen darent, Regi chariores essent, quam qui studijs vacarent. Quod & paulo post, dum in Africam ad bellum proficisceretur, egregie demonstrauit, sed exitu infelici. Belli Africani hæc potissimum causa extitit. Erat in Africa Rex quidam Maurus nomine Malucus, qui Fesslanum & Marochitanum Regna, fratre maiore expulso, occupauerat. Vnde Emonucus fratris tyrannidem fugiens, clam fuga, in latebras se subdlexerat: verum similis vitæ tædio adactus, fortunam in alijs Orbis partibus tentare decreuit. Quâ de causa Constantinopolim se contulit: ac ibidem de morte fraterna certior factus, Algeriam Africæ urbem repetit: vbi Serissum fratris sui filium nothum Regna impie occupasse intelligit. Quare Emonucus rebus suis diffidens, & nepoti,

poti, Constantinopolim ad Selymum Turcarum Imperatorem de eodem conquesturus, auxiliumque petiturus properat. Aduenerant eò Legati à Nepote missi, nouam Imperij inaugurationem Selymo congratulari. Cùm his Selymus de Regnorum restitutione egit, additis minis, ni Rex Africanus partem saltem occupati Regni patruo cederet. Quod & factum est: Emonucus enim Regnum Fessanum à nepote accepit. Verùm triennio vix elapso, Emonucus fortior factus, pactis diutiùs stare recusat, ac nepotem, cætera Regna recuperaturus, armis aggreditur, eiusque ditionem (Assa Algeriæ Prorege id permitte, & Emonucum milite adiuuante) infesto agmine omnium opinione citiùs populabundus incurrit. Seriffus tam repentino assultu attonitus, extremo pauore tenebatur, patruumque timens, qui ingentes Turcarum copias in castris habebat, cùm & ipse delectus nondum habuisset, ad Sebastianum Portugalliæ Regem confugit. A quo, aduentus sui causa cum lachrymis exposita, perbenignè accipitur, ita vt auxiliij contra patruum impetrandi spem conciperet. Erat Sebastianus viginti duorum annorum iuuenis, nil potiùs quam bellum exoptans. Quapropter hanc Barbaros debellandi occasionem peropportunam ratus, sui que nominis immortalem gloriam posteris remittendi, quingentarum nauium classe, cum triginta sex peditum millibus, Equitum verò quatuor, eodem comitante Seriffo in Mauritaniam

niam trajicit, atque ibidem militibus suis expositis (relictis ijs, qui classi præessent) ad interiora Mauritaniae progressus ab exploratoribus cognoscit Emonucum, cum validis copijs adesse (ducebat enim in exercitu equitum millia viginti duo, peditum duodecim) nec longè inde castris opportunè collocatis confidisse. Quibus hinc inde relatis, prælio sese parant. In quo tantis viribus concurritur, ut multi vtrimque caderent, inter quos ipse Rex Emonucus belli causa, demum Sebastianus, & ipse quoque Seriffus cum miserranda Lusitanorum strage. Multi ea pugna primæ nobilitatis viri occubuerunt, multi in hostium potestatem deueniunt. Hic finis fuit Sebastiani Regis, qui bello periit, quod cum honore cuitare poterat. Corpus eius inter cadauera septem vulneribus confossum à Sebastiano Resendio, ipsi Regi quondam familiari, inuentum, & à Melchiore Amatalio eiusdem Regis Consiliario, & multis alijs cognitum, terræ honorificè mandatur, quod postea (repetente Rege Philippo) in Portugalliam aduectum in Ecclesia, quæ Bethlem dicitur, cum debita pompa sepultum fuit. Erat Sebastianus mediocri statura, colore candido, sufflavo capillo, oculis subnigris, vegetisque, aspectu grauis, regiam prorsus Maiestatem præ se ferens, ad iram pronus, cuique nihil tam arduum videbatur, tamque difficile, quod intentatum relinqueret. Vnde manifestis periculis ex nimia, quam de se habebat confidentia, iei de causa sese obijciebat. Cuius corporis formam,
 indo-

indolemque naturę paucis his delineare volui, quò Pseudosebastianus ille, qui Venetijs ante annos 16. se Regem Portugallię fingens, captus fuit & corpore & natura huic omninò dissimilis fuisse comperiat. Dignissimus certè qui falsitatis suę meritas pœnas daret. Post mortem Sebastiani, Portugallia ad

Henricum Cardinalem iure devenit, qui Emanuelis filius erat, Ioannis tertij Sebastiani Regis avi frater, qui Portugalliam nepotis nomine administraverat. Verum cum senio gravaretur, diu Regno præfesse nō potuit, quod brevi cum vita reliquit. Post cuius mortem cum graues orirentur variorum competitorum dissensiones, tandem

Philippus Hispaniarum Rex, quod ratione matris Isabelle, quę Emanuelis filia erat, proximus hæres esset, Portugalliam iure obtinuit: qui eā cæteris Hispaniæ Regnis vñitam inuictissimo filio

Philippo 3. tandē Philippo 4. Regi, & Dño meo, hæreditariã reliquit. Cuius Imperiũ ultra Garamantas & Indos prolatum D E V S Opt. Max. firmissimè fundet, feliciterque conferuet, gentibus venerabile, Turcis formidabile, subditis & Ecclesiæ salutare.

Audi vota DEVS.

Errata in prima parte.

folio 2 versu 4 lege citiorem f. 41 v. 17 iuuaretur f. 43 v. 25 Iulianif. 44 v. 10. pecudes f. 58 v. 17 Gondifaluo f. 73 v. 4 prouide f. 83 v. 13 Deliberatam f. 86 v. 16 pertinere f. 93 v. 13 destinaret 104 v. 24 exercitui 105 v. 20 nonnullis 111 v. 3 hæc 112 v. 1 Xenonochiu 117 v. 24 vicinior f. 120 v. 26 iã f. 121 v. 28 tres 123 v. 6 Garamaniz eodem v. 20 Cremonensis 126 v. 24 Limissensis f. 127 v. 4 oppidanis eodem v. 24 Messanam 129 v. 12 Pamaugustanum 130 v. 9 frustra 131 v. 11 incitus 137 v. 5 tormenta, eodem v. 23 promontorium 139 v. 20 tormentorum 141 v. 13 deprimeretur 143 v. 19 animaduiceret, Aragonia, folio 5 v. 11 vocari f. 18 v. 4, Manfredi eodem v. 8 Conradini, Navarra, folio 8 v. 28 Roberti, portugallia, folio 1 v. 1 altera eod. v. 7 confinium 2 v. 24 suo 10 v. 13 pepererat, 11 v. 26 Ioannē 15 v. 19 has 17 v. 22 Xatuæ 24 v. 25 Seriffum 35 v. 21 peropportunã 26 v. 28 leui.

Portugallia.

66

INDEX

I N D E X
RERVM MEMORABILIVM,
QVÆ HOC LIBRO
CONTINENTVR.

A.

<i>Lexandrum non capit Macedonia.</i>	1	<i>Dat Lusitania insignia.</i>	
<i>Alfonfus sextus,</i>		<i>ibid.</i>	
<i>Hispanie Rex.</i>	2	<i>Recuperat Vlixbonam.</i>	<i>ibid.</i>
<i>recuperat Portugalliam.</i>	3	<i>Neminem leuiter vulnerat.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Vtitur opera Henrici Bisuntini.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Princeps pius.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Dat Henrico Bisuntino filiam.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Alfonfus secundus Portugallie Rex.</i>	5
<i>Item Portugallie partem</i>		<i>Parat fratribus bellum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>ibid.</i>		<i>Minis Pontificis terretur.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Alfonfus Henrici Bisuntini filius Lusitania Comes.</i>	4	<i>Conuertit arma in Mauros.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Fit Dux Lusitania.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Recuperat Vlixbonam.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Rex salutatur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vtitur auxilio Hollandorum.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Superat quinque Reges.</i>		<i>Alfonfus tertius Portugallie Rex.</i>	6
<i>ibid.</i>			Por-

RERVM MEMORABILIVM.

Portugallie administrator.	ibid.	Patruum occidit.	ibid.
ibid.		Magni animi Princeps.	
Repudiat uxorem.	ibid.	ibid.	
Ducit aliam.	ibid.	Gerit in Mauritania bel-	
Obtinet Algerbium in do-	ibid.	lum.	ibid.
tem.		Africanus dictus.	19
Recuperat Algerbium.		Coniugio infelix.	ibid.
ibid.		Habet bellum cum Rege Ca-	
Impetrat Portugalliam li-	ibid.	stella.	ibid.
beram.		Superatur, moritur.	ibid.
Alfonſus quartus Portugallie		Alfonſus Ioannis ſecundi Por-	
Rex.	8	tugallie Regis filius.	19
Ferox dicitur.	ibid.	Fortune inconstantis exem-	
Habet cum Caſtellano bel-	ibid.	plum.	ibid.
lum.		Ducit Iſabellam Caſtella-	
Interſt pralio contra Re-	ibid.	nam.	ibid.
gem Marochitanum.	ibid.	Cadit ex equo, & moritur.	
Notatur crudelitate.	9		20
Interſicit filij uxorem.		Anas fluminis Portugallie.	1
ibid.		Azamora expugnatur.	22
Alfonſus quintus Portugallie		Azga Algerie pro-Rege auxi-	
Rex.	17	liatur Emonuco.	25
Eius mater adminiſtrat re-	ibid.		
gnum.			
Patruſ eius cum Regina al-	ibid.		
tercatio.			
Cura regni mandatur pa-	18		
truo.			
Eius mater priuatur regi-	ibid.		
mine.			
Expellit patruum regno.			
Portugallia.			

C.

Carpetani Hispanie populi.	
I.	
Catharina Luſitania Regis	
vidua ſuſcepit curam re-	
gni.	23
b 6	Pietati

I N D E X

Pietati addicta deserit re-
gimen. ibid.
Comes Anderius cum Regina gu-
bernat Portugalliam. 11
Eius authoritas grauis om-
nibus. ibid.
Occiditur à Ioanne Notho.
ibid.

D

Dionysius Portugallia Rex. 7
Tribus Virtutibus clarus.
ibid.
Purgat itinera. ibid.
Reprimit potentiam nobi-
lium. ibid.
Index eligitur inter Ca-
stella Regem & fratrem.
ibid.
Æquam dat sententiam. 8
Instituit milites CHRISTI.
ibid.
Instituit academiam Conim-
bricensem. ibid.
Restaurat multa oppida.
ibid.
Vocat Agricolas reipub. ner-
uum. ibid.
Militaris disciplinae obser-
uantissimus. ibid.

E

Eduardus Lusitania Rex. 15
Virtutibus patri similis
ibid.
Equorum domitor. ibid.
Eloquentia amator. ibid.
Libros conscribit. ibid.
Eius sapiens dictum. ibid.
Philosophia ei non fuit inuti-
lis. 16
Cunctos in suam sententiam
trabebat. ibid.
In domo parcus. ibid.
Eius de parcimonia elegans
dictum. ibid.
Bonus Christianus. ibid.
Peste affligitur. ibid.
Pro fratre à Mauris capto
sollicitudo. ibid.
Mandat primus filium ap-
pellari Principem. ibid.
Emanuel Lusitania Rex. 21
Ducit Isabellam Castellanam
ibid.
Castella Rex designatur.
ibid.
Amittit uxorem & filiam.
ibid.
Ducit Mariam. ibid.
Ducit

RERVM MEMORABILIVM.

Ducit Heleonoram.	ibid.	Inhiat Castella.	ibid.
Princeps fortunatus.	ibid.	Vocatur ab Hispanis in Ca-	
Aperit totum Orientem.	ibid.	stellam.	ibid.
Deuincit Insulas Moluccas.	ib.	Castellam inuadit.	ibid.
Reddit se formidabilem Regi-		Regnandi cupidus.	ibid.
bis barbaris.	ibid.	Non potest Castella nocere.	ib.
Sternit Aegyptiorum classem.		Ordo eius ab Anglis turba-	
ibid.		tus.	ibid.
Facit Reges Africae tributa-		Infecta re reuertitur.	ibid.
rios.	ibid.	Moritur.	ibid.
Expugnat Azamoram.	ibid.	Eius vidua administrat re-	
Fidem Christianam propa-		gnum.	ibid.
gat.	ibid.	Impudicitia notatur.	ibid.
Expellit Mauros à Lusitania.		Ferdinandus Ioannis Portugallie	
ibid.		Regis filius sanctitate clarus.	14
Reducit et aetatem auream.	22	A Mauris capitur.	ibid.
Emonucus fugatur à regno à		In Mauretania moritur.	ibid.
fratre.	ibid.	Fœdus inter Castella reges &	
Tendit Constantinopolim.	ib.	Portugallie regnum.	12
Intelligit fratris mortem.	ib.	G.	
Algeriam reuertitur.	ibid.	Garcias à patre accipit Lusita-	
Inuenit regnum à nepote occu-		niam.	13
patum.	ibid.	Adimitur illi à fratre.	ibid.
Constantinopolim reuertitur.		H.	
ibid.		Henricus Bisuntinus Lusitaniae	
Recipit regnum à nepote.	ib.	Comes per uxorem.	3
Fugat nepotem ex regno.	ib.	Castella Regi gratus.	ibid.
Sebastiano cū copijs occurrit.		Fortis in praelio.	ibid.
ibid.		Ponitur in catalogo regum	
Pugnat & cadit.	26	Portugallie ob virtutes.	ib.
F.		Henricus Ioannis Portugallie	
Ferdinãdus rex Portugallie.	10	Regis filius inuenit nouas in-	
Auferit equiti cuidam uxore-		sulas.	15
rem.	ibid.	Henricus Cardinalis Lusitaniae	
Portugallia.		præsi-	6

I N D E X

- præficitur.* 23
Restituit Regnum nepoti Sebastiano. *ibid.*
Fit Rex Portugallie senex.
 27
Emmanuelis filius. *ibid.*
Moritur. *ibid.*
- I.
- Ioannes Petri Portugallie Regis filius notus.* 13
A fratre carcere tenetur. *ibid.*
Iubetur occidi. *ibid.*
Præservatur à carceris præfecto. *ibid.*
Petit Palatium. *ibid.*
Occidit Comitem Anderium. *ibi t.*
Libertatis vindex proclamatur. *ibid.*
Exercitui præfectus. *ibid.*
Defendit Vlixbonam. *ibid.*
Declaratur Rex Portugallie. *ibid.*
Creat Regni Comestabilem. *ib.*
Hollandie Comiti infensus. 14
Traicit in Mauretaniam. *ib.*
Expugnat Septam. *ib.*
Rex bonæ memoriæ dicitur, et pius & clemens. *ibid.*
Omnibus charus. *ibid.*
- Ioannes Ioannis Portugallie Regis filius Antiochie Princeps.*
 15
Ioannes 2. Portugallie Rex. 19
- Eius regium dictum de re-pub.* *ibid.*
Primus navigat ad Indos. *ib.*
Mittit suos in Æthiopiam. *ib.*
Superat promontorium bonæ spei. *ibid.*
Init cum Rege Æthiopum fœdus. *ibid.*
Habet nobilitatē parum propitiam. *ibid.*
Moritur sine liberis. *ibid.*
Eius corpus per multos annos post mortem integrum manet.
 21
- Ioannes 3. Lusitania Rex.* 23
Patri par. *ibid.*
Religionis monastica restaurator. *ibid.*
Studiorum fautor. *ibid.*
Vocat Patres Societatis in regnum, quibus collegia extruit. *ibid.*
Transfert Academiam Conimbricam. *ibid.*
Isabella Lusitania Regina parit Michaelē. 21
Partus dolore moritur. *ibid.*
Iudæi in Lusitania fidem amplectuntur. 21
- L.
- Lusitania Hispania regio.* 1
A quo dicta. *ibid.*
Dividitur in partes. *ibid.*
Hodie Portugallia dicitur. *ib.*
 Fonti.

RERVM MEMORABILIVM.

Fontibus felix.	2	los.	ibid.
A Mauris occupatur.	ibid.	Bonos honore prosequitur.	ib.
Ijs eripitur.	ibid.	Eius regium dictum.	ibid.
Eius Reges clarissimi.	ibid.	Fatetur Agnetam fuisse vxorem.	10
Primi ad Indos penetrant.	ib.	Duos nobiles iubet interfici.	ibid.
Lusitani inuitant Ioannem ad regnum Portugallia.	13	Philippus 2. fit Portugallia Rex.	
Indicunt curias generales.	ib.		27
M.		Adiungit eam ceteris regnis, & posteris transmittit.	ibid.
Malucus Rex in Africa occupat fratris regna.	24	Promontorium bonae spei omnium orbis maximum.	19
Martinus Melius carcerum praefectus praeseruat Ioannem a nece.	12	Pseudosebastianus quis.	27
Michael Portugallia infans moritur.	21	Vero Sebastiano dissimilis.	ib.
N.		Dat falsitatis penas.	ibid.
Nonnius Aluares Perera fauet Ioanni in electione.	12	S.	
Creatur Portugallia Comestabilis.	ibid.	Sacerdotis cuiusdam, qui ad supplicium ducebatur, ad Regem dictum.	9
P.		Sanctius Rex Portugallia.	5
Pars Lusitania ad Ioannem reuertitur.	14	Infert Mauris bellum cum Hollandis.	ibid.
Petrus Rex Portugallia.	9	Sanctius 2. Capela dictus Lusitania Rex.	6
Crudelitate notatur.	ibid.	Regno indignus.	ibid.
Seuerè nimis punit delicta.	ib.	Eius frater regnum administrat.	ibid.
Non est exceptor personarum.	ibid.	Sebastianus Lusitania Rex bellicosus.	24
Mandat Sacerdotem duci ad supplicium.	ibid.	Accingit se ad bellum Africanum.	25
Eius ad Sacerdotem responsum.	ibid.	Traijcit in Mauretania.	ib.
Vtitur rigore tantum in ma- Portugallia.		Intrat cum exercitu in Mauretania.	6 2

INDEX RERVM MEMORAB.

<i>retaniam.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Impetrat auxilium.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Prælio se parat.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Traicit in Mauretanium.</i>	
<i>Pugnat cum Emonuco.</i>	<i>ibid.</i>	<i>ibid.</i>	
<i>Bello cadit.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Pugnat cum Emonuco.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Eius corpus inuenitur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Cadit in prælio.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Honorificè tumulatur.</i>	26	T.	
<i>Corpus in Portugalliam ad-</i>		<i>Tagus Lusitaniæ fluius.</i>	1
<i>uehitur.</i>	<i>ibid.</i>	V.	
<i>Sepelitur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Varia in Portugallia dissen-</i>	
<i>Eius forma.</i>	<i>ibid.</i>	<i>nes.</i>	27
<i>Regiam Maiestatem præ se</i>		<i>Vetiones & Vaccei Hispaniæ</i>	
<i>ferebat.</i>	<i>ibid.</i>	<i>populi.</i>	1
<i>Princeps magnanimus.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vlixbona Lusitaniæ Metro-</i>	
<i>Seriffus occupat regnum Fessa-</i>		<i>lis.</i>	1
<i>num.</i>	24	<i>Vrbs splendida.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Ex regno fugatur.</i>	25	<i>Olim Salacia dicta.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Tendit ad Sebastianum.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Romanorum Colonia.</i>	<i>ibid.</i>

F I N I S.

d.
m.

id.

1

fo-

27

us

1

po-

1

id.

id.

id.

